

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2797/2023, ECLI:CZ:NS:2024:25.CDO.2797.2023.1

Číslo: 99/2024

Právní věta:

Úrok z prodlení z pojistného plnění na náhradu za ztížení společenského uplatnění nelze přiznat za dobu před ustálením zdravotního stavu poškozeného.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.01.2024

Spisová značka: 25 Cdo 2797/2023

Číslo rozhodnutí: 99

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrady při ublížení na zdraví [Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení (o. z.)], Pojištění odpovědnosti za škodu, Úroky z prodlení, Ztížení společenského uplatnění

Předpisy: § 1970 o. z.

§ 2958 o. z.

§ 9 zákona č. 168/1999 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 11. 2022, sp. zn. 53 Co 300/2022, ve výroku I, pokud jím byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. 4. 2022, sp. zn. 30 C 90/2018, ve vyhovujícím výroku ohledně částky 536 583,83 Kč, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ve výroku I ohledně téže částky a věc v tomto rozsahu vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 21. 4. 2022, č. j. 30 C 90/2018-321, výrokem I uložil žalované zaplatit žalobci kapitalizovaný úrok z prodlení v částkách 278.339,03 Kč a 817.363,35 Kč, dále výrokem II zamítl návrh žalobce na zaplacení další částky 2.223.312 Kč s příslušenstvím, a výroky III - V rozhodl o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku. Předmětem řízení bylo pojistné plnění na náhradu újmy na zdraví žalobce způsobené při dopravní nehodě dne 28. 2. 2018 řidičem pojištěným pro případ odpovědnosti za škodu u žalované. Ta postupně plnila na náhradu za

ztížení společenského uplatnění (dále jen „ZSU“) podle žalobcem předložených dokladů, v průběhu řízení zaplatila na tuto náhradu celkem 3.389.848 Kč podle posudku znalkyně Škodové a 2.505.565 Kč podle posudku znalce Š., žalobce bral proto postupně žalobu zpět a žádal již pouze příslušenství ze žalovanou zaplacených částek a dále doplatit 20% snížení znalcem stanovené základní náhrady ZSU z důvodu věku. Obvodní soud vyšel z provedených znaleckých posudků, jež ohodnotily překážku lepší budoucnosti takřka shodně, avšak soudem ustanovený znalec uplatnil korekci 20 % z důvodu věku žalobce (72 let v době úrazu), přičemž soud prvního stupně s touto moderací souhlasil, neboť žalobcem tvrzené aktivity jsou pro věkové kritérium bez významu.

2. K odvolání žalobce i žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 11. 2022, č. j. 53 Co 300/2022-366, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I a v ostatních výrocích jej zrušil a vrátil obvodnímu soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud konstatoval, že rozsudek obvodního soudu je stížen řadou chyb a nesrozumitelností, která činí vlastní rozhodnutí takřka nepřezkoumatelným. Není zřejmé, jaké důkazy byly provedeny, jaké závěry z nich soud vyvodil, proč nebyly provedeny další navržené důkazy, a rozhodnutí obsahuje řadu početných chyb a nesouvisejících pasáží zjevně zkopírovaných z jiných rozhodnutí. Výroky o náhradě nákladů řízení jsou chybné. Zamítavý výrok a výrok o soudním poplatku nebyly odůvodněny vůbec. K výroku I potvrzujícího kapitalizovaný úrok z prodlení z vyplacené částky náhrady za ZSU odvolací soud uvedl, že výzva k plnění ze dne 19. 7. 2018 vyhovuje všem zákonným požadavkům, že se jedná o jeden z nároků na náhradu nemajetkové újmy a není důvod u něj stanovit jiné datum splatnosti než u obdobných nároků na náhradu škody. Princip plného odškodnění újmy je zdůrazňován judikaturou Ústavního soudu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti potvrzujícímu výroku I rozsudku odvolacího soudu co do kapitalizované částky úroku z prodlení 536.583,83 Kč podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost spatřuje v řešení dovolacím soudem dosud neřešené otázky vzniku nároku na úrok z prodlení pojišťovny při náhradě za ZSU. Podle dovolatelky nelze posunout splatnost dluhu před okamžik ustálení zdravotního stavu, tedy před okamžik vzniku nároku na náhradu za ZSU. Odvolací soud přiznal žalobci úrok z prodlení ode dne 27. 7. 2018, ačkoli k ustálení zdravotního stavu a tím i vzniku nároku na náhradu za ZSU došlo dne 16. 9. 2019, jak určil soud na základě znaleckého posudku. Navrhla proto, aby dovolací soud napadený výrok rozsudku odvolacího soudu změnil tak, že sám stanoví správnou výši kapitalizovaného úroku z prodlení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud shledal, že dovolání žalované bylo podáno včas, oprávněnou osobou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou fyzickou osobou s právnickým vzděláním ve smyslu § 241 odst. 2 písm. a) a 4 o. s. ř., je přípustné pro řešení otázky vzniku nároku na úrok z prodlení u pojistného plnění na náhradu za ztížení společenského uplatnění, jež dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, a je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Dovolání žalované směřuje toliko do části výroku rozsudku odvolacího soudu, již byl žalobci přiznán kapitalizovaný úrok z prodlení ve výši 9 % ročně z náhrady za ZSU v částce 3.389.848 Kč ode dne 27. 7. 2018 do 24. 6. 2019, tj. 278.339,03 Kč, a v částce 2.505.565 Kč od 27. 7. 2018 do 10. 3. 2022, tj. 817.363,35 Kč.

6. Podle § 1970 o. z. po dlužníkovi, který je v prodlení se splácením peněžitého dluhu, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat zaplacení úroku z prodlení, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. Výši úroku z prodlení stanoví vláda nařízením; neujednají-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená.

7. Újma na zdraví spočívající ve ztížení společenského uplatnění vzniká až v době, kdy se zdravotní stav poškozeného ustálí natolik, aby bylo zřejmé, jak se nepříznivé následky projeví v jeho dalším životě, resp. jak výraznou a trvalou budou znamenat změnu jeho společenského, kulturního a rodinného uplatnění oproti stavu, jaký byl před úrazem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2003, sp. zn. [21 Cdo 642/2003](#), uveřejněný v Souboru rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu – dále jen „Soubor“ – pod C 2048, nebo ze dne 7. 7. 2011, sp. zn. [21 Cdo 752/2010](#), publikovaný pod č. 153/2011 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, – dále jen „Sb. rozh. obč.“). Uvedené závěry se vztahují sice k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013, avšak jsou nadále použitelné, neboť v tomto směru úprava náhrady nemajetkové újmy na zdraví a pojištění odpovědnosti z provozu vozidel nedoznala přijetím nového občanského zákoníku podstatných změn (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. [25 Cdo 1711/2022](#)).

8. Nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích je nutno považovat za nárok majetkové povahy, tj. za peněžitý dluh, byť plynoucí z osobnostních práv. Tím spíše to platí o pojistném plnění pojišťovny na náhradu ZSU. Dostane-li se povinný s plněním dluhu do prodlení, vzniká poškozenému též nárok na úroky z prodlení. Tento nárok přitom podle § 1970 o. z. vzniká u všech peněžitých dluhů, a to bez ohledu na právní důvod, z něhož vzešly (viz náleží Ústavního soudu ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. [II. ÚS 2149/17](#)).

9. Ze skutkových zjištění, jejichž správnost dovolací soud není oprávněn přezkoumávat, vyplynulo, že k ustálení zdravotního stavu žalobce umožňujícímu určení výše náhrady za ZSU došlo ke dni 16. 9. 2019 a žalovaná na náhradu ZSU vyplatila dne 25. 6. 2019 částku 3.389.848 Kč, tedy v této části plnila ještě před vznikem nároku a jeho splatností, nemohla se tedy dostat do prodlení. Právní posouzení, jehož důsledkem je přiznání úroku z prodlení z pojistného plnění na náhradu za ZSU i před okamžikem ustálení zdravotního stavu poškozeného neobstojí.

10. Z těchto důvodů shledal Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu částečně nesprávným, a proto aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí v dovoláním dotčeném rozsahu zrušil, a jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil ve stejném rozsahu i toto rozhodnutí a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.), v němž bude rozhodnuto nejen o této části předmětu řízení, nýbrž i o oné části, jež byla zrušena rozhodnutím odvolacího soudu.

11. Tímto rozhodnutím se řízení nekončí; o náhradě případných nákladů tohoto dovolacího řízení tak bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí (§ 243b, § 151 odst. 1 o. s. ř.).